

LA CRISI DELS SERVEIS PÚBLICS

Algunes causes són específiques de Catalunya, però altres són comunes a tot Espanya

ENRIC COLET*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 24.09.07

Es parla molt últimament sobre la crisi de les infraestructures però, en general, les anàlisis solen ser superficials o interessats políticament, i els qui analitzen amb rigor acostumen a tractar en profunditat un aspecte concret, però no a donar una visió de conjunt del problema.

En primer lloc, cal tenir clar que la crisi no és només de les infraestructures: és una crisi dels serveis públics en general, on les infraestructures hi juguen un paper clau, però no són les úniques que donen problemes. Les causes de la crisi, al meu entendre, són:

1) L'orografia i la concentració humana a Catalunya complica i encareix qualsevol infraestructura. Per exemple, a la conurbació de Barcelona només s'hi pot accedir pels estrets i poblats passos naturals o fer túnels, sempre més cars.

2) Catalunya és el pas natural entre l'Est peninsular i la resta d'Europa. Suporta la majoria de les exportacions i importacions espanyoles i el turisme, que sobrecarrega tota la xarxa viària de Catalunya amb un trànsit estratègic per a l'economia espanyola.

3) CATALUNYA va arribar a l'etapa democràtica amb poc capital públic, comparat amb altres comunitats, suplert per capital privat (autopistes, hospitals, etcètera). Els governs s'escudaven en l'existència de la iniciativa privada per no haver d'invertir. Des d'aleshores, no només no s'ha recuperat l'estoc de capital públic, sinó que l'excusa ha continuat. Prengui's, com a exemple, la situació lamentable de la N-II des del Masnou a la Jonquera.

4) La falta de racionalitat i mètode en la planificació dels serveis públics, on la pressió dels grups d'interès i el criteri privat dels qui decideixen té un pes excessiu.

5) La política decimonònica de vertebració radial de l'Estat relega Catalunya a una posició perifèrica, que no s'adequa gens a la realitat de la integració econòmica i social europea.

6) El criteri polític de primar les inversions destinades al desenvolupament de zones deprimides i posposar les inversions en funció de la demanda de serveis. Aquest criteri, que en principi és just, si és portat a l'extrem acaba sent un desastre a les zones menys deprimides.

7) El creixement sostingut de l'economia no s'ha vist correspost amb un creixement d'alguns serveis públics i ha creat, en alguns casos, un dèficit important, per exemple de la infraestructura elèctrica.

8) Un increment considerable de la població a causa d'una gran immigració en poc temps i sense planificació. Passar de sis a set milions

d'habitants sense escalar els serveis públics és, per si mateix, causa de col.lapse.

9) L'abandonament de facto, per part de l'Administració de l'Estat, de les seves responsabilitats a Catalunya, sobretot les que li corresponen en el marc constitucional. Això no només ha estat per decisions polítiques: també ha estat fruit d'un cúmul de decisions individuals dels funcionaris públics. Per una banda, les vacants de personal degudes als trasllats dels funcionaris de l'Estat, que en alguns casos han semblat una fugida, com la dels cossos de seguretat, on la falta d'efectius policials va contribuir a la crisi de seguretat pública a les comarques del sud de Barcelona. Per una altra banda, la desentesa, en algun cas inconscient, dels alts funcionaris i professionals de l'Administració central respecte a Catalunya. Crec que és prou il.lustratiu el lapsus d'Esperanza Aguirre quan va dir que la seu d'Endesa sortiria del "territori nacional" en el moment d'anunciar-se l'opa de Gas Natural.

10) El descontrol de les companyies concessionàries de serveis públics. Les concessionàries han d'estar controlades necessàriament per l'Administració perquè exerceixin les seves obligacions de serveis públics, no perquè inverteixin a l'Argentina o en altres coses. L'Administració de l'Estat, fos del partit que fos, ha incorregut en un greu abandonament de responsabilitats polítiques.

11) LA POLÍTICA del no. Per a cada inversió pública, apareixen grups de resistència que instrumentalitzen o són instrumentalitzats pels polítics i generen en el fragmentat panorama polític català una infinitat de bloquejos que impedeixen prendre les decisions. És particularment interessant la utilització dels temes ecològics com a arma llancívola, que

ha portat, per exemple, al sorprenent bloqueig de les energies renovables per raons mediambientals.

12) La síndrome de l'exposició universal, és a dir, el condicionament reflex que qualsevol gran inversió ha d'aprofitar-se per arreglar altres coses que no hi tenen res a veure, però per a les quals no és tan fàcil demanar diners. Aquesta síndrome, que en el passat va tenir la seva raó de ser, ara per ara embolica les decisions sobre inversions.

13) I, en fi, la falta de lideratge en la política catalana, que fa ardu i difícil posar d'acord tots els agents polítics, econòmics i socials en una agenda comuna que faciliti una certa velocitat de creuer a les inversions i renovació de serveis públics.

Com s'ha pogut observar, algunes causes són específiques de Catalunya, però altres són comunes a tot Espanya. Només atacant les causes es podrà posar fi a un problema endèmic que representa un llast per a l'economia i la vida dels catalans.

*Professor d'ESADE.